

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 30 czerwca 2014 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. stwierdził, że A. R. nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu od dnia 1 kwietnia 2010 roku do dnia 30 kwietnia 2010 roku jako pracownik u płatnika J. O.. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że z imiennych raportów rozliczeniowych (...) sporządzonych przez płatnika składek i przekazanych do ZUS wynika, że przed podjęciem zatrudnienia A. R. opłacał składki z tytułu prowadzonej działalności od kwoty 30% minimalnego wynagrodzenia i często przebywał na zasiłkach chorobowych. Po zakończeniu zatrudnienia u płatnika J. O., A. R. podwyższył kwotę podstawy wymiaru składek z tytułu prowadzonej działalności i ponownie zaczął korzystać z zasiłków chorobowych. W trakcie kontroli ustalono, że płatnik składek nawiązał stosunek pracy z A. R. zawierając pisemną umowę o pracę na okres próbny od dnia 1 kwietnia 2010 roku do dnia 30 kwietnia 2010 roku, powierzając mu stanowisko sprzedawcy, na pełen etat z wynagrodzeniem zasadniczym 1.317,00 zł. Do zakresu obowiązków A. R. należała sprzedaż produktów, odbiór i dostawa towaru zakupionego w hurtowni. Wątpliwym jest fakt, że pomimo, iż obowiązkiem A. R. był odbiór i dostawa zakupionego towaru w hurtowni, płatnik składek zeznał, że A. R. nie miał uprawnień do podpisywania żadnych dokumentów. Nie bez znaczenia w sprawie jest fakt, że przed zatrudnieniem jak i po jego zakończeniu płatnik nie zatrudniał pracowników. Obowiązki, które były powierzone A. R. wykonywał płatnik składek J. O. wraz z żoną. Organ rentowy podniósł, że zgłoszenie do ubezpieczeń społecznych, w tym do ubezpieczenia chorobowego dotyczyło zamierzonego krótkotrwałego wykonywania umowy o pracę, z wynagrodzeniem, które nawet nie zostało wypłacone za okres 12 miesięcy kalendarzowych, poprzedzających miesiąc, w którym powstała niezdolność do pracy, zgodnie z art. 36 ust. 1 ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby lub macierzyństwa. W związku z czym, przeciętny stosunek wysokości świadczenia do wniesionej składki jest niesprawiedliwy w porównaniu do opłacania składek. Powyższe fakty budzą uzasadnioną wątpliwość Zakładu i przemawiają za uznaniem umowy o pracę za sprzeczną z zasadami współzycia społecznego, nacechowaną zamiarem wyłudzenia świadczeń z ubezpieczenia społecznego.

/decyzja - k. 1-5 akt ZUS/

Uznając powyższą decyzję za krzywdzącą, A. R. w dniu 30 lipca 2014 roku złożył od niej odwołanie. W uzasadnieniu podniósł, iż w spornym okresie wykonywał u płatnika składek obowiązki sprzedawcy, wykonywał polecenia pracodawcy i świadczył pracę w określony przez pracodawcę sposób, pod jego kierownictwem i nadzorem w ustalonym miejscu i czasie. Do zakresu jego obowiązków należała sprzedaż produktów, odbiór i dostawa towaru zakupionego w hurtowni.

/odwołanie - k. 2-4/

W odpowiedzi na odwołanie z dnia 8 sierpnia 2014 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych wniósł o jego oddalenie, przytaczając tożsamą argumentację, jak w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji.

/odpowiedź na odwołanie - k. 3-4 /

Na rozprawie w dniu 18 listopada 2015 roku płatnik J. O. przyłączył się do stanowiska odwołującego.

/stanowisko płatnika: 00:01:51 – płyta CD k.94/

Na rozprawie w dniu 3 kwietnia 2014 roku pełnomocnik wnioskodawcy poparł odwołanie i wniósł o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych, pełnomocnik organu rentowego wniósł o oddalenie odwołania.

/stanowisko pełnomocnika wnioskodawcy i pełnomocnika ZUS - k. 162/

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawca A. R. od dnia 15 czerwca 2009 roku prowadzi pozarolniczą działalność gospodarczą, której przedmiotem jest transport drogowy po nazwą (...). Zatrudnia jednego pracownika – swojego teścia W. W..

/zaświadczenie (...) k.63; zeznania wnioskodawcy – k.162 w zw. z k.50/

Przychody wnioskodawcy z tytułu działalności gospodarczej są objęte ryczałtem.

W 2009 roku wnioskodawca uzyskał przychody w kwocie 28.940,00 zł, w 2010 roku w kwocie 58.530,00 zł, a w 2011 roku w wysokości 108.275,00 zł.

/bezsporne; nadto zestawienie kwot przychodu – k.75; zeznania podatkowe PIT – 28 – k.60-62/

A. R. opłacał składki na ubezpieczenie społeczne z tytułu prowadzonej działalności od kwoty 30% minimalnego wynagrodzenia.

/bezsporne/

Płatnik J. O. prowadził w okresie od dnia 10 kwietnia 1999 roku do dnia 28 kwietnia 2016 roku pozarolniczą działalność gospodarczą pod nazwą Usługi (...). W ramach tej działalności prowadził dwa kioski ogólnoprzemysłowe: przy ulicy (...) w Ł. (przed Szpitalem) oraz na skrzyżowaniu ulic (...) w Ł.. W prowadzeniu tej działalności pomagała mu żona.

/bezsporne, a nadto wydruk z (...) k.141/

Płatnik składek posiada zadłużenie z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne za miesiące: maj, czerwiec i grudzień 2010 roku, ubezpieczenie zdrowotne za miesiące: maj i listopada 2010 roku, Fundusz Pracy i FGŚP za miesiące: maj i czerwiec 2010 roku. /bezsporne; nadto informacja ZUS – k.133/

Z dniem 31 marca 2010 roku została sporządzona umowa o pracę pomiędzy płatnikiem składek J. O., a A. R., która przewidywała zatrudnienie skarżącego na okres próbny od dnia 1 kwietnia 2010 roku do dnia 30 kwietnia 2010 roku w pełnym wymiarze czasu pracy, na stanowisku "sprzedawca" z wynagrodzeniem w wysokości 1.317,00 zł brutto. Jako miejsce wykonywania pracy wskazano Ł., ul.(...).

/kopia umowy o pracę – k. 29 akt ZUS/

Ze spornego okresu zatrudnienia A. R. została sporządzona dokumentacja pracownicza. W przedmiotowej dokumentacji znajduje się m.in.: zaświadczenie lekarskie z dnia 29 marca 2010 roku, w którym wskazano, że wnioskodawca jest zdolny do pracy na stanowisku sprzedawcy, karta szkolenia w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy, zakres obowiązków, uprawnień i odpowiedzialności pracownika, lista płac i lista obecności oraz świadectwo pracy wskazujące, że w okresie od dnia 1 kwietnia 2010 roku do dnia

30 kwietnia 2010 roku wnioskodawca był zatrudniony u J. O. w pełnym wymiarze czasu pracy, na stanowisku "sprzedawca", a stosunek pracy ustał z upływem czasu, na który była zawarta umowa o pracę.

/zaświadczenie – k. 31 akt ZUS, karta szkolenia w dziedzinie BHP - k. 33 akt ZUS, zakres obowiązków – k. 37-39 akt ZUS, lista płac– k. 43 akt ZUS, lista obecności – k. 47 akt ZUS, świadectwo pracy – k.49 akt ZUS /

W zakresie obowiązków, uprawnień i odpowiedzialności pracownika wskazano, że do zakresu czynności wnioskodawcy należy: sprzedaż artykułów, odbiór i dostawa towaru zakupionego w hurtowni, praca wykonywana w godzinach od 5.00 do 13.00, praca w dni robocze, że nie ma prawa do wystawiania, odbierania i podpisywania faktur i żadnych dokumentów związanych z towarowaniem, że ponosi odpowiedzialność finansową za towar odebrany w hurtowni i odpowiedzialność materialną z tytułów niedoborów.

/ zakres obowiązków – k. 37-39 akt ZUS/

Przed i po zatrudnieniu wnioskodawcy, płatnik J. O. nie zatrudniał pracowników. W okresie od kwietnia 2010 roku do lipca 2010 roku miał zawartą ze S. P. umowę zlecenia.

/bezsporne, a nadto pismo ZUS – k.133/

W 2010 roku wnioskodawca był niezdolny do pracy w okresach:

- od dnia 4 lutego do dnia 12 lutego,

- od dnia 16 lutego do dnia 5 marca,

- od dnia 9 marca do dnia 31 marca,

- od dnia 11 maja do dnia 28 września.

/ bezsporne, nadto raport z rejestru zaświadczeń lekarskich – k.30, dokumentacja medyczna – k. 57, 71, 97/

A. R. w lutym 2010 roku doznał uszkodzenia prawego stawu kolanowego, w konsekwencji czego przeszedł w styczniu 2011 roku zabieg artroskopii kolana prawego, a w styczniu 2012 roku wykonano zabieg operacyjny – rekonstrukcji więzadła krzyżowego przedniego prawego stawu kolanowego.

/bezsporne, nadto dokumentacja medyczna – k.71, 73/

Płatnik składek z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej w 2010 roku osiągnął przychód w wysokości 991.181,67 zł, dochód wyniósł 59.488,48 zł.

/informacja Naczelnika Pierwszego Urzędu Skarbowego Ł. – k. 136/

Powyższych ustaleń Sąd Okręgowy dokonał w oparciu o załączone akta rentowe, w tym dokumentację osobową wnioskodawcy, jego dokumentację medyczną, dokumentację finansową płatnika składek, akta rentowe oraz częściowo w oparciu o zeznania wnioskodawcy.

Oceniając zebrany w sprawie materiał dowodowy Sąd nie dał wiary zeznaniom wnioskodawcy oraz świadków M. G. i B. S., w których wskazywali oni na realność zawartej pomiędzy skarżącym, a płatnikiem składek umowy o pracę oraz faktycznego świadczenia przez niego pracy w ramach tej umowy. W ocenie Sądu, w świetle zgromadzonego w postępowaniu materiału dowodowego, brak jest podstaw do przyjęcia, że zawarta umowa o pracę była faktycznie realizowana. Natomiast nawet gdyby przyjąć, iż wnioskodawca wykonał w spornym okresie jakieś czynności na rzecz płatnika składek, to w ocenie Sądu Okręgowego brak jest jakichkolwiek wiarygodnych dowodów potwierdzających wykonywanie pracy przez niego w ramach stosunku pracy. Przeciwno prawdziwości zeznaniom wnioskodawcy przemawiają, zdaniem Sądu, ustalone okoliczności faktyczne.

Bezspornym w sprawie jest, że w trakcie sporządzenia spornej umowy oraz sporządzenia zaświadczenia lekarskiego o zdolności do pracy skarżącego na stanowisku sprzedawcy, przebywał on na zwolnieniu lekarskim (do dnia 31 marca 2010 roku). Wnioskodawca miał problemy zdrowotne związane z uszkodzeniem prawego stawu kolanowego w lutym 2010 roku, w konsekwencji czego przeszedł w styczniu 2011 roku zabieg artroskopii kolana prawego, a w styczniu 2012 roku wykonano zabieg operacyjny – rekonstrukcji więzadła krzyżowego przedniego prawego stawu kolanowego. Przed zawarciem umowy o pracę skarżący był niezdolny do pracy w okresie od dnia 16 lutego 2010 roku do dnia 31 marca 2010 roku, z krótką przerwą od dnia 6 marca 2010 roku do dnia 8 marca 2010 roku. Po ustaniu stosunku pracy wnioskodawca ponownie był niezdolny do pracy od dnia 11 maja 2010 roku i następnie przebywał na długotrwałym zwolnieniu lekarskim.

Wskazać należy także, że Sąd odmówił wiary zeznaniom wnioskodawcy, w zakresie w jakim opisywał on czynności, jakie miał wykonywać w trakcie rzekomego zatrudnienia i godzin pracy. Jego zeznania są przede wszystkim sprzeczne z zapisem w pisemnym „zakresie obowiązków wnioskodawcy”, z którego wynika, że miał świadczyć pracę w godzinach od 5.00 do 13.00. Tymczasem wnioskodawca zeznał, że pracę świadczył w godzinach od 7.00 do 15.00 i że kiosk, w którym pracował był otwarty od godziny 7.00 do godziny 18.00. Podkreślenia w tym miejscu wymaga, że płatnik, który stawiał się tylko na jedną rozprawę, złożył informacyjne wyjaśnienia, w trakcie których podał, że kiosk był otwarty od godziny 5.00. i od tej godziny - do godziny 13.00 wnioskodawca pracował, a od godziny 13.00 do zamknięcia kiosku, czyli godziny 19.00 to on - na zmianę z żoną sprzedawał towar. Sąd ograniczył wprawdzie dowód z przesłuchania stron do przesłuchania wnioskodawcy, gdyż płatnik po złożeniu informacyjnych wyjaśnień nie stawiał się już na żaden termin rozprawy, pomimo odebrania wezwań do osobistego stawiennictwa pod rygorem pominięcia dowodu z przesłuchania. Dokonując jednakże oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego należy mieć również na uwadze wyjaśnienia płatnika, tym bardziej, że pozostają one w oczywistej sprzeczności z zeznaniami wnioskodawcy. Nadto podnieść należy, że świadectwo pracy wydane skarżącemu przez płatnika obejmuje tylko miesięczny okres zatrudnienia i niemożliwym jest, żeby wnioskodawca nie pamiętał, w jakich godzinach świadczył pracę i w jakich godzinach otwarty był kiosk.

Należy także zauważyć, że pomimo wielokrotnych wezwań płatnika do złożenia dokumentów potwierdzających wykonywanie przez wnioskodawcę pracy, płatnik nie wykonał tego zobowiązania, chociaż przyłączył się do stanowiska odwołującego i podnosił, że wnioskodawca faktycznie pracował w ramach nawiązanego stosunku pracy.

Z tych wszystkich względów, Sąd odmówił wiarygodności zeznaniom świadków: M. G. i B. S., którzy zeznali, że widzieli wnioskodawcę jak sprzedawał towar w kiosku, który znajdował się przy ulicy (...) w Ł.. W świetle ujawnionych sprzeczności w zeznaniach wnioskodawcy, zeznania tych świadków również należy uznać za niewiarygodne.

Wyłącznymi dokumentami, jakie przedstawił płatnik składek ze spornego okresu zatrudnienia A. R. są jego akta pracownicze. Dokumentacja kadrowa potwierdza jedynie fakt formalnego jej sporządzenia, a nie jest dowodem faktycznego istnienia pomiędzy stronami stosunku pracy. W ocenie Sądu załączona dokumentacja osobowa wnioskodawcy jest przejawem formalnego zadośćuczynienia obowiązkowi wnioskodawcy, jako pracodawcy, natomiast nie przesądza o tym, że praca była przez ubezpieczonego faktycznie wykonywana.

Należy także zauważyć, że z pisemnego zakresu obowiązków wnioskodawcy wynika, że do jego zadań należało m.in.: odbiór i dostawa towaru zakupionego w hurtowni, za co ponosił odpowiedzialność finansową. Tymczasem wnioskodawca zaprzeczył, że te czynności należały do jego obowiązków, podnosząc, że nie miał w tym zakresie żadnego doświadczenia.

Nie bez znaczenia w sprawie jest nadto, że przed zawarciem umowy o pracę, jak i po jej ustaniu płatnik nie zatrudniał pracowników. Obowiązki, które rzekomo miał wykonywać A. R. wykonywał płatnika składek - J. O. wraz z żoną, co dowodzi zdaniem Sądu, iż stanowisko sprzedawcy było zbędne z punktu widzenia potrzeb pracodawcy.

Reasumując ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego nie wynika, aby pomiędzy stronami spornej umowy o pracę w ogóle doszło do nawiązania stosunku pracy, brak jest bowiem na to jakichkolwiek dowodów. Ustalone okoliczności przemawiają natomiast za przyjęciem, że strony kwestionowanej umowy o pracę zawierając ją, miały inny cel niż jej wykonywanie.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

W świetle materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie oraz poczynionych na jego podstawie ustaleń faktycznych, a także oceny przeprowadzonych w sprawie dowodów, odwołanie nie jest zasadne i jako takie podlega oddaleniu.

Zgodnie z treścią art. 6 ust. 1 pkt 1, art. 8 ust. 1 i art. 11 ust. 1 i art.12 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (t. j. Dz. U. z 2016 roku,

poz. 963 ze zm.) pracownicy, to jest osoby fizyczne pozostające w stosunku pracy, podlegają obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym tj. emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu w okresie od nawiązania stosunku pracy do dnia jego ustania.

Stosownie do treści art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 roku o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (t. j. Dz. U. z 2016 roku, poz. 372 ze zm.) osobom tym, w razie choroby lub macierzyństwa, przysługują świadczenia pieniężne na warunkach i w wysokości określonych ustawą.

W myśl art. 4 w ust. 1 i 2 w/w ustawy zasiłkowej ubezpieczony podlegający obowiązkowo ubezpieczeniu nabywa prawo do zasiłku chorobowego po upływie 30 dni nieprzerwanego ubezpieczenia chorobowego. Natomiast od pierwszego dnia ubezpieczenia chorobowego prawo do zasiłku chorobowego przysługuje ubezpieczonym obowiązkowo, którzy mają wcześniejszy co najmniej 10-letni okres obowiązkowego ubezpieczenia chorobowego (ust. 3 pkt 3).

O uznaniu stosunku łączącego dwie osoby za stosunek pracy rozstrzygają przepisy prawa pracy.

Według art. 22 § 1 kp przez nawiązanie stosunku pracy pracownik zobowiązuje się do wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem oraz w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę, a pracodawca do zatrudniania pracownika za wynagrodzeniem.

Do cech pojęciowych pracy stanowiącej przedmiot zobowiązania pracownika w ramach stosunku pracy należą osobiste i odpłatne jej wykonywanie w warunkach podporządkowania. Zgodnie ze stanowiskiem judykatury stosunek ubezpieczeniowy jest następczy wobec stosunku pracy i powstaje tylko wówczas, gdy stosunek pracy jest realizowany. Jeżeli stosunek pracy nie powstał, bądź też nie jest realizowany, wówczas nie powstaje stosunek ubezpieczeniowy, nawet jeśli jest odprowadzana składka na ubezpieczenie społeczne (wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dn. 17.01.2006 r., III AUa 433/2005, Wspólnota (...)). Podleganie pracownikowi tytułowi ubezpieczenia społecznego jest uwarunkowane nie tyle opłacaniem składek ubezpieczeniowych, ile legitymowaniem się statusem pracownika rzeczywiście świadczącego pracę w ramach ważnego stosunku pracy (wyrok Sądu Najwyższego z dn. 18.10.2005 r. o sygn. akt II UK 43/05, OSNAPiUS rok 2006/15 – 16/251).

W przedmiotowej sprawie organ rentowy stanął na stanowisku, że umowa o pracę z dnia 31 marca 2010 roku zawarta między wnioskodawcą A. R., a płatnikiem składek, jest nieważna, bowiem nie doszło do nawiązania stosunku pracy.

W ocenie Sądu poczynione w sprawie ustalenia uzasadniają stwierdzenie, iż zakwestionowana przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych umowa o pracę została zawarta dla pozorów, to jest bez zamiaru realizacji obowiązków z niej wynikających, a jedynie w celu uzyskania świadczeń z ubezpieczenia społecznego.

Zgodnie z art. 83 § 1 k.c. nieważne jest oświadczenie woli złożone drugiej stronie za jej zgodą dla pozorów. Z czynnością prawną pozorną mamy do czynienia wówczas, gdy występują, łącznie następujące warunki: oświadczenie woli musi być złożone tylko dla pozorów, oświadczenie woli musi być złożone drugiej stronie, adresat oświadczenia woli musi zgadzać się na dokonanie czynności prawnej jedynie dla pozorów, czyli być aktywnym uczestnikiem stanu pozorności. Pierwsza i zasadnicza cecha czynności pozornej wyraża się brakiem zamiaru wywołania skutków prawnych, jakie prawo łączy z tego typu i treścią złożonego oświadczenia. Jest to zatem z góry świadoma sprzeczność między oświadczeniami

a prawdziwymi zamiarami stron, czyli upozorowanie stron na zewnątrz i wytworzenie przeświadczenia dla określonego kręgu (otoczenia), nie wyłączając organów władzy publicznej, że czynność o określonej treści została skutecznie dokonana. Jednakże zgodnie ze stanowiskiem Sądu Najwyższego, wyrażonym w wyroku z dnia 14 marca 2001 roku (sygn. akt III UKN 258/00, opubl. OSNAP 2002/21/527), nie można przyjąć pozorności oświadczeń woli o zawarciu umowy o pracę, gdy pracownik podjął pracę i ją wykonywał, a pracodawca świadczenie to przyjmował. Nie wyklucza to rozważenia, czy w konkretnym przypadku zawarciu umowy zmierzało do obejścia prawa (art. 58 § 1 k.c. w związku z art. 300 k.p.).

O czynności prawnej mającej na celu obejście ustawy można mówić wówczas, gdy czynność taka pozwala na uniknięcie zakazów, nakazów lub obciążeń wynikających

z przepisu ustawy i tylko z takim zamiarem została dokonana. Nie jest natomiast obejściem prawa dokonanie czynności prawnej w celu osiągnięcia skutków, jakie ustawa wiąże z tą czynnością prawną. Skoro z zawarciem umowy o pracę ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych wiąże obowiązek ubezpieczenia emerytalno-rentowego, chorobowego

i wypadkowego, podjęcie zatrudnienia w celu objęcia ubezpieczeniem i ewentualnego korzystania ze świadczeń z tego ubezpieczenia nie może być kwalifikowane jako obejście prawa.

W sytuacji, gdy wolą stron zawierających umowę było faktyczne nawiązanie stosunku pracy i doszło do świadczenia pracy za wynagrodzeniem, sama świadomość jednej ze stron umowy, a nawet obu stron, co do wystąpienia w przyszłości zdarzenia uprawniającego do świadczeń z ubezpieczenia społecznego, nie daje podstawy do uznania, że umowa miała na celu obejście prawa (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 lipca 2008 r., sygn. akt II UK 334/07, opubl. L.).

Sąd Okręgowy w całości podziela stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone

w wyroku z dnia 24 lutego 2010 roku w sprawie o sygn. akt II UK 204/09 (Lex nr 590241),

iż o tym, czy strony istotnie nawiązały stosunek pracy stanowiący tytuł ubezpieczeń społecznych nie decyduje samo formalne zawarcie umowy o pracę, wypłata wynagrodzenia, przystąpienie do ubezpieczenia i opłacenie składki, wystawienie świadectwa pracy,

ale faktyczne i rzeczywiste realizowanie elementów charakterystycznych dla stosunku pracy, a wynikających z art. 22 § 1 k.p. Istotne więc jest, aby stosunek pracy zrealizował się przez wykonywanie zatrudnienia o cechach pracowniczych.

Nadto Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 25 stycznia 2005 roku (II UK 141/04, OSNP 2005/15/235), stwierdził, że stronom umowy o pracę, na podstawie której rzeczywiście były wykonywane obowiązki i prawa płynące z tej umowy, nie można przypisać działania w celu obejścia ustawy (art. 58 § 1 k.c. w zw. z art. 300 k.p.)

W uzasadnieniu wyroku Sądu Najwyższego z dnia 21 maja 2010 roku w sprawie

o sygn. akt I UK 43/10 (Lex nr 619658) wskazano, że umowa o pracę jest zawarta dla pozorów, a przez to nie stanowi tytułu do objęcia ubezpieczeniami społecznymi, jeżeli przy składaniu oświadczeń woli obie strony mają świadomość, że osoba określona w umowie jako pracownik nie będzie świadczyć pracy, a podmiot wskazany jako pracodawca nie będzie korzystać z jej pracy, czyli strony z góry zakładają, iż nie będą realizowały swoich praw

i obowiązków wypełniających treść stosunku pracy. Skoro z zawarciem umowy o pracę ustawa z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych wiąże obowiązek ubezpieczenia emerytalnego i rentowych oraz wypadkowego i chorobowego, to podjęcie zatrudnienia w celu objęcia tymi ubezpieczeniami i ewentualnie korzystania z przewidzianych nimi świadczeń nie jest obejściem prawa.

W wyroku Sądu Najwyższego z dnia 24 sierpnia 2010 roku w sprawie o sygn. akt I UK 74/10 (Lex numer 653664) stwierdzono zaś, że podstawą ubezpieczenia społecznego jest rzeczywiste zatrudnienie, a nie sama umowa o pracę (art. 22 k.p., art. 6 ust. 1 pkt 1 i art. 13 pkt 1 w/w ustawy). Umowa o pracę nie jest czynnością wyłącznie kauzalną, gdyż w zatrudnieniu pracowniczym chodzi o wykonywanie pracy. Brak pracy podważa sens istnienia umowy o pracę. Innymi słowy jej formalna strona, nawet połączona ze zgłoszeniem do ubezpieczenia społecznego, nie stanowi podstawy takiego ubezpieczenia.

Z powyższego jednoznacznie wynika, że motywacja skłaniająca do zawarcia umowy

o pracę nie ma znaczenia dla jej ważności przy tym wszak założeniu, że nastąpiło rzeczywiste jej świadczenia zgodnie z warunkami określonymi w art. 22 § 1 k.p.

Zgodnie z poglądem wyrażonym przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 6 sierpnia 2013 roku, sygn. akt II UK 11/13 (LEX Nr 1375189) jeżeli strony umowy o pracę nie zamierzają wywołać skutku prawnego w postaci nawiązania stosunku pracy, a ich oświadczenia uzewnętrznione umową o pracę zmierzają wyłącznie do wywołania skutku

w sferze ubezpieczenia społecznego, to taka umowa jako pozorna jest nieważna (art. 83 § 1 k.c.).

Głównym celem zawarcia umowy o pracę winno być nawiązanie stosunku pracy, a jedynie rezultatem i pośrednim celem zatrudnienia jest uzyskanie wskazanych korzyści. Podkreślić przy tym należy, że zarówno przepisy prawa pracy, prawa ubezpieczeń społecznych, jak i przepisy ustrojowe pozwalają kształtować elementy stosunku pracy zgodnie z wolą stron.

Mając na uwadze dotychczas poczynione rozważania prawne należy podkreślić, że w realiach niniejszej sprawy, Sąd Okręgowy w celu dokonania kontroli prawidłowości zaskarżonej decyzji organu rentowego musiał zatem badać, czy pomiędzy wnioskodawcą, a płatnikiem składek istotnie doszło do nawiązania i realizacji stosunku pracy w warunkach określonych w art. 22 § 1 k.p.

W tej sytuacji do Sądu należało przeprowadzenie oceny, czy analizowany stosunek prawny nosił konstytutywne cechy stosunku pracy.

W tym celu Sąd badał, czy A. R. osobiście świadczył pracę podporządkowaną pracodawcy (pod kierownictwem pracodawcy) w sposób ciągły, odpłatny, na rzecz i ryzyko pracodawcy. Dokonanie powyższego ustalenia miało, bowiem znaczenie dla objęcia wnioskodawcy obowiązkowymi ubezpieczeniami społecznymi: emerytalnym, rentowymi, chorobowym oraz wypadkowym z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę.

Zdaniem Sądu, nie ulega wątpliwości, że umowa o pracę sporządzona przez strony miała charakter fikcyjny. Stanowisko takie uzasadniają ustalone okoliczności faktyczne. Wnioskodawca nie wykazał, że w ramach zawartej spornej umowy o pracę doszło do nawiązania i realizacji stosunku pracy, a zatem jego faktycznego wykonywania. Zgromadzony materiał dowodowy świadczy ponadto, iż pracodawca nie miał również zamiaru przyjmowania tej pracy, miał zaś pełną świadomość, że umowa nie będzie go obowiązywać, a ewentualne zobowiązania z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne będą krótkotrwałe.

Przede wszystkim, tak jak już wyżej podniesiono - brak jest jakichkolwiek dowodów na to, że wnioskodawca wykonywał zatrudnienie na stanowisku sprzedawcy. Skarżący jako pracownik w żaden sposób, oprócz swoich twierdzeń, nie wykazał, że świadczył pracę.

Podniesione podczas oceny materiału dowodowego okoliczności, związane z całkowitą sprzecznością zeznań wnioskodawcy z dokumentem – w postaci „zakresu obowiązków” oraz informacyjnymi wyjaśnieniami płatnika, w zakresie godzin pracy wnioskodawcy i godzin otwarcia kiosku, uniemożliwiają bowiem przyjęcie pracowniczego charakteru łączącego strony stosunku prawnego.

Wskazać w tym miejscu należy, że nawet gdyby przyjąć, że wnioskodawca wykonywał pewne czynności polegające na sprzedaży towaru w kiosku położonym w Ł. przy ulicy (...) - w dniach, w których widzieli go świadkowie – brak jest jakichkolwiek dowodów, że czynności te wykonywał w ramach stosunku pracy.

Zdaniem Sądu Okręgowego, elementem charakterystycznym umowy o pracę, którego analizowany stosunek prawny na pewno nie zawierał, jest wykonywanie pracy w ramach podporządkowania pracowniczego i pod kierownictwem pracodawcy. Zgromadzony

w sprawie materiał dowodowy w postaci jedynie akt osobowych nie potwierdza, aby J. O. kierował pracą wnioskodawcy, w szczególności, aby wskazywał na konkretne bieżące zadania do realizacji, związane z powierzonym stanowiskiem, które by modyfikował biorąc pod uwagę ilość i wyniki pracy dotychczas wykonanej. Jest to istotne, jeżeli uwzględni się, że zatrudnienie pracownicze odwołuje się do staranności, a nie rezultatu. Ze zgromadzonego materiału dowodowego nie wynika także, aby płatnik składek wydawał polecenia, co do bieżącego wykonywania pracy.

Ponadto przed zawarciem umowy o pracę, jak i po jej ustaniu płatnik nie zatrudniał pracowników. Obowiązki, które rzekomo miał wykonywać A. R. wykonywał płatnik składek J. O. wraz z żoną, co dowodzi zdaniem Sądu, iż stanowisko sprzedawcy, tak jak już wyżej podniesiono było zbędne z punktu widzenia potrzeb pracodawcy.

Podkreślić należy także, że przed zawarciem umowy o pracę skarżący był niezdolny do pracy w okresie od dnia 16 lutego 2010 roku do dnia 31 marca 2010 roku, z krótką przerwą od dnia 6 marca 2010 roku do dnia 8 marca 2010 roku. Po ustaniu stosunku pracy wnioskodawca ponownie był niezdolny do pracy od dnia 11 maja 2010 roku i następnie przebywał na długotrwałym zwolnieniu lekarskim.

W ocenie Sądu powyższe rozważania świadczą o tym, że nie było wolą stron zawieranie umowy o pracę. A zatem nie było zamiarem stron świadczenie pracy w ramach zawartej umowy o pracę, a jedynie możliwość uzyskania pracowniczego tytułu do ubezpieczenia społecznego.

Trudno w tym stanie faktycznym uznać, że nie mamy do czynienia z pozornością zawartej umowy o pracę. Niewątpliwie również, w ocenie Sądu, zamiarem stron było jedynie umożliwienie wnioskodawcy skorzystania ze świadczeń z zakresu ubezpieczeń społecznych, a nie świadczenie pracy w ramach zawartej umowy. Zawarta umowa o pracę stanowić miała narzędzie do realizacji tego celu. Fikcyjne, czyli tylko pozorne zawarcie umowy o pracę, nie mogło stanowić podstawy do objęcia wnioskodawcy obowiązkowymi ubezpieczeniami pracowniczymi.

Reasumując przedstawione okoliczności przemawiają w niniejszej sprawie za stwierdzeniem, że umowa o pracę pomiędzy wnioskodawcą, a zainteresowanym płatnikiem składek, została zawarta dla pozorów, gdyż jak ustalono strony zawierając ją miały zamiar wywołania innych skutków prawnych niż te, które wynikają z umowy o pracę oraz jednocześnie próbowały przez jej zawarcie wprowadzić w błąd osoby trzecie, co do dokonanej czynności. Nawet jeżeliby uznać, iż strony chociaż częściowo wykonywały zawartą pomiędzy sobą umowę o pracę, co w ocenie Sądu w żaden sposób nie wynika ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, należałoby uznać, iż miała ona głównie na celu omięcie przepisów prawa i uzyskanie świadczeń z ubezpieczenia społecznego i z tego powodu nie może wywoływać skutków prawnych (art. 58 § 1 k.c. w zw. z art. 300 k.p.).

Mając na uwadze powyższe, Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. orzekł jak w sentencji.

Z/ odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi wnioskodawcy

10.05.2017r.